

Кульбіда С.В. (2002). Літні табори Українсько-Канадського Альянсу. Світлана Кульбіда. Дефектологія. № 1. 2002. С.29, 44.

ЛІТНІ ТАБОРИ УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКОГО АЛЬЯНСУ

Організація літніх таборів “Школа. Сім'я. Суспільство” 2001 року стала логічним продовженням роботи Українсько-Канадського Альянсу в “Артеку”, зібрань у Львові. Мета літніх таборів — осмислення статусу глухої дитини не як індивіда, а як повноцінного члена спільноти глухих, котрий має право на свою мову, культуру, повноцінне спілкування [3, 5].

Спеціальні навчальні заклади Хуста, Харкова, Одеси гостинно запросили і створили належні умови для тижневої роботи учасників. У кожному регіоні були свої неповторні результати праці.

У ролі тренерів виступили: канадська гостя — сурдопедагог Linn McQuartie, українські педагоги: Ігор Кобель, Юрій Крамар, Олександр Савченко, Світлана Кульбіда, які працювали за чітко визначеним графіком роботи літніх таборів 2001. Учасниками семінарів стали глухі та слабочуючі учні, батьки, керівники спеціальних навчальних закладів, сурдопедагоги, представники громадських і благодійних організацій, керівники місцевих освітянських органів, медичні працівники, викладачі вузів.

В основу роботи літніх таборів були покладені наступні принципи:

- *інформаційно-освітній* (під час занять учасники детально знайомилися з організацією навчання дітей з вадами слуху у Канаді й Україні, з'ясовували переваги канадської і української систем навчання, права батьків стосовно вибору методу навчання, раннього та своєчасного слухопротезування, ролі держави у наданні соціальної допомоги. Цей принцип чітко виявлявся і у потребі вивчати досвід, задуматися над запозиченням позитивного і розумного поєднання у практиці наших шкіл;

- *комунікативний* (відбувався обмін досвідом між:

а) сурдопедагогами різних шкіл — глухих і слабочуючих,

б) різними типами навчальних закладів (дошкільної, молодшої, середньої, старшої школи, ПТУ) - Одеса,

Кульбіда С.В. (2002). Літні табори Українсько-Канадського Альянсу. Світлана Кульбіда. Дефектологія. № 1. 2002. С.29, 44.

в) директорами, педагогами, вихователями (Хуст),

г) батьками нечуючих дітей, педагогами (Харків).

Важливим у роботі семінарів стала демонстрація на практиці забезпечення повноцінної та якісної комунікації. Спільна творча діяльність дітей, батьків, вчителів об'єднувала. Тренери намагалися втілити різні моделі спілкування, продемонструвати дієвість та необхідність залучення батьків до повноцінної, і досить важливої для дітей з вадами слуху, комунікації. Запропоновані ігри, розваги, дійства, розучування пісень взяли до уваги учасники і активно використовуватимуть під час навчально-виховного процесу у закладах в майбутньому;

- *полікультурний* (розуміння проблем нечуючих, повага до їхньої рідної мови, культури, особистісних якостей, присутність перекладача жестової мови). Всім запам'ятається опанування жестів при вивченні пісень з використанням перекладу ("В саду гуляла..." (Хуст), "Цвіте терен ..." (Харків) та ін.

Деякою мірою форми та зміст роботи таборів для багатьох учасників були новими. Загалом, варто зазначити, що плідній та ефективній роботі у таборах сприяла й певна зміна поглядів і підходів до його проведення з боку організаторів. Звичні засідання-диспути підкріплювалися презентаціями шкіл. Зокрема, роботу закладів для осіб з вадами слуху: м. Калуща Івано-Франківської області, міст Жовкви та Підкаменя Львівської області, м. Львову, Ужгорода, багатопрофільного центру Кам'янець-Подільського, м. Теремовлі Тернопільської області, м. Харкова, Запоріжжя, Луганська, дитячого садка Херсону, Миколаєва, дитячого садка, школи, ПТУ Одеси, Болграда Одеської області представляли або директори, або їхні заступники з педагогами, які ділилися досвідом роботи, брали участь у дискусіях з питань професійного навчання, слухопротезування, комп'ютеризації, удосконалення змісту навчання, питань використання жестової мови.

Цілком доречним стало і звернення уваги у систематичних дискусіях на жестову мову. Вона розглядалася з точки зору проблем прав людини і проблем культури. Ми дізналися, що у світі визнання жестової мови в якості основного

Кульбіда С.В. (2002). Літні табори Українсько-Канадського Альянсу. Світлана Кульбіда. Дефектологія. № 1. 2002. С.29, 44.

права з боку глухої дитини, змінило не лише філософію і практичну діяльність в середині шкіл, але, що більш важливо, внесло зміни у процес взаємостосунків “дитина — батьки”. Школи для глухих в Канаді розглядають навчання жестової мови не лише як необхідність, але й як головну рушійну силу інтелектуального розвитку глухої дитини.

У наших школах наявна тенденція, що спрямовує свою увагу на інвалідність. Тому основний акцент зосереджений на проблемі інтенсивного розвитку усного мовлення у навчанні глухих. Це об'єктивна реальність. У диспутах учасників з'ясовувалися труднощі усвідомлення того, що безперешкодним шляхом у досягненні інтелектуального рівня для глухої дитини є око. Розуміння необхідних взаємостосунків між зором і мисленням отримало належну увагу і розвиток за кордоном лише в останні десятиліття. Прикладом може бути геній думки Альберт Ейнштейн, котрий спромігся подолати інвалідність шляхом обходу звукового мовлення і досяг успіху через використання (незвичного для нас способу) візуального мислення [5]. Важливий урок та ідея полягає для нас в тому, що можна отримати користь із стратегії застосування візуального мислення для вирішення проблем глухих дітей, оскільки сучасна система навчання з її чисто усною орієнтацією відіграє роль чинника, який заважає реалізації розвитку і формування повноцінного інтелектуального потенціалу. Суть зазначеної проблеми, на наш погляд, знаходиться у розвитку нових навичок мислення на основі використання природного потенціалу жестової мови глухих і розробки двомовних методик навчання. Сурдопедагогам, батькам важливо усвідомити, що жести мови — це засіб, який має використовуватися між всіма рідними і близькими глухої дитини.

Показовою в цьому плані є дошкільна установа м. Одеси, якою керує Надія Болдирева з часу її заснування. Глибоко вивчивши це питання, педагогічний колектив намітив і втілює стратегічну лінію своєї діяльності — створення і підтримка двомовного середовища (з раннього віку жести мови як основний засіб спілкування використовується у закладі і є основою для вивчення звукового мовлення). При садочку постійно консультуються батьки, вони також навчаються

Кульбіда С.В. (2002). Літні табори Українсько-Канадського Альянсу. Світлана Кульбіда. Дефектологія. № 1. 2002. С.29, 44.

жестової мови. Педагоги на власному досвіді переконалися у правильності такого підходу. У школах Західного регіону жестова мова вивчається під час факультативних годин. Така практика лише деякою мірою виправдовує себе. Статус жестової мови в Україні сьогодні — це велика і невідкладна справа. У наших школах жести визначаються як підтримка у спілкуванні і не є повністю визначеною мовою у спеціальних навчальних закладах.

Учасники літніх таборів дискутували не лише з питань статусу і використання української жестової мови, а й з питань долучення глухих до професійного навчання, необхідної комп'ютеризації закладів, недосконалості навчальних планів, програм, відсутності методичних посібників, підручників та ін.

На думку учасників, табори були дуже корисні та цікаві, з оригінальними ігровими формами роботи. Допомогли краще зрозуміти проблеми та потреби глухих дітей, їх сімей у суспільстві, що розвивається, дізнатися про культуру, стан, соціальну реабілітацію глухих в інших країнах.

Під час дискусій учасниками наради було окреслено актуальні проблеми, які існують в Україні у сфері освіти, соціальної та медичної реабілітації, у дотриманні принципів рівних прав та можливостей для нечуючих. Це:

1. Забезпечення доступного змісту, розвивального характеру навчання відповідно до специфіки розвитку нечуючих дітей.

2. Недооцінка ролі української жестової мови в навчально-виховному процесі та суспільному житті, недостатні можливості для її вивчення.

3. Відсутність лінгвістичних досліджень української жестової мови.

4. Відсутність системи ранньої діагностики та ранньої реабілітації дітей з вадами слуху.

5. Відсутність сучасного бездротового обладнання для навчання в спеціальних закладах, низький рівень забезпечення сучасними індивідуальними слуховими апаратами та іншими видами обладнання, необхідного для навчання глухих та слабочуючих та їх спілкування.

6. Спілкування, взаємостосунки чуючих батьків (педагогів) та глухих дітей.

Кульбіда С.В. (2002). Літні табори Українсько-Канадського Альянсу. Світлана Кульбіда. Дефектологія. № 1. 2002. С.29, 44.

7. Аудіологічна діагностика в спеціальних навчальних закладах.

8. Своєчасна, системна, кваліфікована діагностика психологічного розвитку глухої дитини.

9. Відсутність мережі послуг перекладу для забезпечення освітніх та соціальних потреб глухих, відсутність державної системи професійної підготовки перекладачів української жестової мови.

10. Обмеження доступу для глухих до інформаційного простору.

11. Відсутність інформації для батьків та сурдопедагогів щодо підходів до навчання та соціалізації глухих у розвинених країнах.

12. Обмежений доступ до здобуття нечуючими конкурентноспроможних професій, вищої освіти.

13. Перепідготовка педагогічних працівників спеціальних навчальних закладів.

Члени Українсько-Канадського Альянсу глухих і слабочуючих висловили багато слушних пропозицій стосовно вирішення зазначених питань і сподіваються на можливість втілення їх у життя.

Ми будемо раді дізнатися про ваше бачення шляхів вирішення цих проблем і в подальшому співпрацювати з вами для забезпечення рівних з чуючими людьми можливостей для нечуючих громадян України.

Список використаних джерел:

1. Иванюшева Н. В. (1968). Мимико-жестикуляционная речь. Наталия Иванюшева. Пособие. К.: Реклама, 1968. С.2.
2. Кульбіда С.В. (1999). Вечірня спеціальна середня школа України для осіб з вадами слуху (становлення та розвиток) : Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.03. С. В. Кульбіда; Ін-т дефектології АПН України. К., 1999. 22 с.
3. Кульбіда С.В. (2001). Вечірня школа : вчора і сьогодні. С. Кульбіда. Зб. матеріалів I Всеукраїнської конференції з історії навчання глухих в Україні. К.: УТОГ, 2001. С. 128 – 132.
4. Малинович Л. М. (2000). Готовність дошкільників з вадами слуху до навчання в освітніх закладах компенсуючого типу. Л. Малинович. Методична розробка, ЛДУ імені Івана Франка, Педагогічний коледж. Львів.: ЛОНМІО, 2000 р. 61 с.
5. Про українську жестову мову. С. Кульбіда. Матеріали засідання оргкомітету у м. Львові, 2000. С.85 – 87.
6. Moores, D. (2001). Educating the deaf: Psychology, principles and practices. Boston: Houghton Mifflin.

Кульбіда С.В. (2002). Літні табори Українсько-Канадського Альянсу. Світлана Кульбіда. Дефектологія. № 1. 2002. С.29, 44.

7. Sheridan, M. (1995). Existential transcendence among Deaf and hard-of-hearing people. In M. D. Garretson (Ed.), *Deafness, life and culture II: A Deaf American monograph*. Silver Spring, MD: National Association of the Deaf.
8. Sheridan, M. (2001). *Inner lives of deaf children: Interviews and analysis*. Washington, DC: Gallaudet University Press.
9. White, B. (2000). This child is mine: Deaf parents and their adopted deaf children. In L. Bragg (Ed.), *Deaf studies reader*. New York University Press.